

Van de Vliet

beschikbare plaatsen, komt men voor de vraag te staan of kwalitatieve selectie moet worden toegepast. In principe zou ik dit juist achten, maar die kwalitatieve selectie is naar mijn mening alleen dan toe te passen, als men over voldoende betrouwbare normen beschikt en het vinden en opstellen van die normen is uitermate moeilijk. Met genoeg heb ik dan ook in de memorie van antwoord gelezen, dat de Minister voornemens is, als hem voorstellen in deze richting bereiken, deze eerst met de Staten-Generaal nader te bespreken.

Het eventueel invoeren van kwalitatieve selectie voor de T.H.T. zou ook direct de belangrijke vraag doen rijzen hoe ten aanzien van andere inrichtingen van hoger onderwijs zal moeten worden gehandeld.

De vraag of de woonplicht één jaar of twee jaar zal moeten duren is naar mijn oordeel op een zeer acceptabele wijze tot oplossing gekomen door de nota van wijzigingen, die de Minister op 9 juli heeft ingediend. Men kan nu nog beide kanten uit. Naar mijn mening is een termijn van één jaar — wat in de praktijk neer zal komen op 8 maanden — voor het te bereiken doel te kort, maar ik ben te dezen aanzien gaarne bereid de ervaringen, die men in Twente gaat opdoen, af te wachten.

Wij hebben er begrip voor, dat het noodzakelijk kan zijn een student, die ongeschikt blijkt te zijn voor samenwoning in het verband van de campus, het verblijf in die campus te ontzeggen. Eveneens kunnen wij ons er mee verenigen, dat de toegang tot de hogeschool kan worden ontzegd aan degenen, die blijken geven van ongeschiktheid voor de studie, mits deze bevoegdheid op zeer voorzichtige wijze wordt gehanteerd, hetgeen overigens ook zal geschieden. De Minister heeft zich tot ons genoeg bereid verklaard aan de Staten-Generaal vertrouwelijke mededelingen te doen, indien de bestuurscolleges van de genoemde bevoegdheden gebruik maken, zodat wij de wijze van hantering van deze belangrijke bevoegdheid kunnen beoordelen.

Ten aanzien van de bevoegdheid, die het mogelijk maakt de student ook van het deelnemen aan de examens uit te sluiten, is mijn standpunt anders. Ik acht dit principieel onjuist. Iemand, die de vereiste kennis heeft verkregen, moet daarvan het bewijs mogen afleggen en het is daarbij niet van belang op welke wijze hij die kennis heeft verkregen. Ik ben er mij van bewust, dat dit wel grotendeels een theoretische zaak is, want een student, die geen colleges en geen practica heeft gevolgd, zal niet gemakkelijk met succes aan examens kunnen deelnemen; dat neemt echter niet weg, dat ik het, zoals reeds opgemerkt, principieel onjuist acht een wettelijke bevoegdheid tot uitsluiting van deelneming aan examens te creëren. Dit principieel punt weegt bij mij nogal zwaar en ik moet tot mijn spijt zeggen, dat, als ik straks mijn stem aan het wetsontwerp zal geven, ik dat dan toch niet doe, om deze reden, met groot genoegen. Ik hoop dan ook ten eerste, dat als de tijdelijke regeling, waarover wij thans beraadslagen, na enige jaren wordt vervangen door een definitieve regeling, de bepaling omtrent de examens er niet meer in zal voorkomen.

Bij het onderwijs zal aandacht worden besteed aan de studie in de wijsbegeerte en in de maatschappijwetenschappen. Op een desbetreffende vraag antwoordt de Minister, dat circa 5 pct. van de gehele studie-aandacht van de student zal worden besteed aan de studie in wijsbegeerte en maatschappijwetenschappen en dat het in de bedoeling ligt de student gedurende 2½ jaar 2 uur per week op geconcentreerde wijze achter elkaar met de verschillende maatschappijwetenschappen te confronteren. Ik zou hier toch wel willen vragen wat onder het begrip „maatschappijwetenschappen” — dat geen scherp omlijnd begrip is — wordt verstaan. Welke wetenschappen vallen daaronder en wat bedoelt de Minister met de geconcentreerde wijze, waarop die wetenschappen zullen worden gedoceerd?

Met deze enkele kritische opmerkingen en vragen wil ik vandaag volstaan, in de wetenschap dat, als het experiment

Van de Vliet e. a.

op gang is, er nog gelegenheid genoeg zal zijn met de Regering over de ontwikkeling, die mijn fractie met grote belangstelling zal volgen, te discussiëren.

De heer De Quay (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Het is een oude gewoonte en een goed gebruik — althans in de meeste gevallen —, dat een nieuw lid van deze Kamer niet spreekt, wanneer hij in de voorafgaande periode aan de andere zijde van de regeringstafel heeft gezeten. Het is om deze reden, dat ik tot heden niet heb gevraagd hier het woord te mogen voeren. Wanneer ik vlak voor de overgang naar het volgende parlementaire jaar toch nog struikel, zal de Kamer dit toch wel willen accepteren, te meer daar mijn fractie ermee instemde mij vandaag te laten spreken over een onderwerp, waarmee ik in de loop van mijn leven nogal wat ervaring heb kunnen opdoen. Ik ben student, lector en hoogleraar geweest en op het ogenblik ben ik curator, dus ik heb verschillende aspecten van het wetenschappelijk onderwijs kunnen bezien.

Men zal misschien denken, dat ik een lang betoog zal houden. Na alles, wat over dit onderwerp reeds gezegd en geschreven is, zal ik trachten mij te beperken.

Naar mijn mening houdt deze machtigingswet — klein van omvang, slechts 7 artikelen, met een korte memorie van toelichting — een zeer ingrijpende maatregel op het gebied van het wetenschappelijk onderwijs in Nederland in, omdat wij een campus-hogeschool krijgen, een hogeschool, die duidelijk afwijkt van het in Nederland traditionele type van universiteit en hogeschool.

Ons geacht medelid de heer Diepenhorst heeft er al op gewezen, dat men wat huiverig is — niet alleen buiten het universitaire onderwijs — met typisch nieuwe experimenten te beginnen. Iedereen, die nauw verknocht is aan een bepaald systeem en aan een bepaalde werkwijze, zal altijd geneigd zijn deze als het beste te beschouwen en wijzigingen — vooral als het gaat om radicale wijzigingen — tegen te gaan.

Wij hebben naar mijn mening te maken met een vorm van wetenschappelijk onderwijs, die vrij radicaal afwijkt van de tot nu toe bestaande vorm.

Wij zien de integratiegedachte over het gehele veld naar voren komen. Zowel op het gebied van de bestuursvorm als op het gebied van de verhouding tussen onderwijs en wetenschap en de verhouding tussen student en docent dringt overal die integratiegedachte heel sterk naar voren.

Radicaler zijn misschien nog de veranderingen, waar het gaat niet alleen om een gelegenheid, maar zelfs om een plicht om in een campus te wonen, waar een numerus fixus wordt ingevoerd, waartegen vroeger altijd vrij ernstig verzet is geboden, in welke vorm dan ook. Wij zien zelfs de mogelijkheid tot verwijdering van de hogeschool en de niet-toelating tot examens. Ik denk hier even terug aan 61bis en zie dit artikel thans op pantoffels via de Enschedese hogeschool het universitaire leven binnenstappen.

Is het dan niet begrijpelijk, dat er bij velen een zekere onrust en twijfel bestaan over al die experimenten, die men thans gaat aanvangen? Is het niet begrijpelijk, dat velen, ook in mijn fractie, deze opzet van de campus-hogeschool en alles, wat daaraan vastzit, eigenlijk alleen maar kunnen aanvaarden, wanneer men het woord „experiment” zeer duidelijk onderstreept? Iets, dat o.m. tot uitdrukking komt in de opzet. Het is een machtigingswet, die voor een bepaalde periode, zeg tien jaren, geldt, in welke periode ook alles inderdaad op een bepaalde wijze kan worden beproefd.

Ik moge nu enkele opmerkingen maken over drie onderwerpen, t.w. de bestuursvorm, de campus en het baccalaureaat.

Met instemming las ik, dat de Minister in zijn memorie van antwoord schrijft, dat de voorgestelde bestuursvorm wel zeer dicht de monistische bestuursvorm nadert. Wij kennen in de Wet op het wetenschappelijk onderwijs heel duidelijk, dat het fundament, de grondregel, dualistisch moet zijn. Hier zien wij, meen ik, dat de vorm van samenwerking, die is gekozen, tus-

De Quay

sen curatoren en senaat, zowel in de gemeenschappelijke vergadering als in het college van overleg, heel duidelijk een monistische richting ingaat, ik durf zeggen: een monistische structuur heeft gekregen.

Nu is het echter zo, dat ook in ons land deze vorm niet geheel onbekend is, want naast de regel, die er voor alle universiteiten en hogescholen bestaat, kennen wij o.m. de Landbouwhogeschool te Wageningen, waar men een bestuur heeft, dat bestaat uit acht leden, waar naast de rector-magnificus de zeven leden door de Kroon worden aangesteld, waarvan er twee gewoon hoogleraar aan de Landbouwhogeschool moeten zijn. Wij hebben daar dus te maken met een vorm, die ongetwijfeld monistisch kan worden genoemd en die in de praktijk bij de betrokkenen zo goed heeft voldaan, dat in Wageningen waarschijnlijk geen enkele voorstander te vinden is van een wijziging in de geest van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs. Het bewijst, dat men in elk stelsel, dat men aan een universiteit of hogeschool heeft, in het algemeen gesproken zo tevreden is, dat men zegt: laten wij dit in ieder geval behouden en laten wij de wijzigingen, die wij aanbrengen, zo voorzichtig mogelijk doorvoeren. Wageningen is een typisch voorbeeld van een afwijkende vorm, die men wenst te handhaven. Zelfs toen er een commissie werd ingesteld door de voorganger van de geachte bewindsman en diens collega van Landbouw, de z.g. commissie-Polak — niet onze Polak —, werd in het advies heel nadrukkelijk gesteld, dat men hoopte, dat de structuur van Wageningen fundamenteel niet alleen zou worden gehandhaafd, maar als mogelijkheid zou worden opengesteld voor alle andere instellingen van wetenschappelijk onderwijs. Ik merk dit op, omdat wij hier dus te maken hebben met een bestuursvorm, die de betrokkenen zo goed voldoet, dat men haar wenst te handhaven. Ik zou eraan willen toevoegen dat hetgeen op het ogenblik in Enschede is geprojecteerd duidelijk verder gaat, dat daar zelfs aan het college van overleg, het dagelijks bestuur, dat er zal ontstaan, een bepaalde beslissingsbevoegdheid wordt gegeven, die onze andere instellingen van wetenschappelijk onderwijs niet kennen. De ervaring heeft wel geleerd, dat het dualistisch stelsel het grote voordeel heeft, dat er altijd een tegenspel is tussen wat de senaat als wenselijk naar voren brengt en wat curatoren als uitvoerbaar en het meest juiste, wanneer er valt te kiezen, weten te verwerkelijken. Ik ben ervan overtuigd, dat echter het monistische systeem — het is ook uit en ter na in de verschillende stukken reeds naar voren gekomen — de slagvaardigheid van het bestuur zeer bevordert. Ik zou er alleen nog bij willen opmerken, dat het noodzakelijk zal zijn dat er in een dergelijk college minstens één curator is, die permanent aanwezig is en zich permanent met de zaken van de hogeschool kan bezighouden, omdat er anders een veel te zwak tegenspel zou komen. Ik las in de memorie van antwoord nog, dat de Minister — hij onderstreept daar zelf „in het kader van het experiment” — de gelegenheid voor deze bestuursorganisatie wil geven aan deze hogeschool, nu alle personen — aldus de memorie van antwoord —, die in Enschede leiding aan de hogeschool zullen geven, haar zo noodzakelijk voorstaan. Omdat dus alle personen, die zich daar met dat bestuur zullen bezighouden, dat voorstaan, zegt de Minister: Ik geef hun dan de kans om hier de waarde van dit stelsel in de praktijk te laten blijken. Ik zou geneigd zijn, te zeggen: akkoord, indien men er echter maar rekening mee houdt, dat bij de eerste opzet van een grootse zaak de eensgezindheid bijna altijd groot is, vooral als die grootse zaak door gelijk gerichte mensen met enthousiasme wordt aangepakt. Komt men in de consolidatieperiode, dan moet blijken of de tegenstellingen, de naijver, tussen de betrokken personen, i.e. de curatoren, rector en assessoren, ook stand kunnen houden, omdat die eensgezindheid naar mijn mening voorwaarde is voor het monistische stelsel.

Wat de bestuursvorm betreft — ik wil niet in details treden —, ben ik met het geachte medelid prof. Diepenhorst wel huijverig voor artikel 4, waar staat, dat het bestuursreglement kan bepalen, dat de voorzitters der afdelingen worden benoemd door de gemeenschappelijke vergadering van curatoren en

het college van rector en assessoren. Er staat: kan bepalen. Het kan dus ook nog uit het bestuursreglement wegblijven. Ik meen, dat het vertrouwen, dat een hoofd van een afdeling bij zijn eigen leden van de afdeling moet hebben, zo belangrijk is dat het in feite niet zou mogen voorkomen dat het hoofd van een afdeling wordt benoemd in tegenstelling met de opvattingen van de afdeling. Nu weet ik wel — ik heb het gelezen in de memorie van toelichting —, dat het de bedoeling is dit te doen geschieden op voordracht van de afdeling. Wanneer die persoon dan echter niet geschikt wordt geacht, mogen zij met een volgende kandidaat komen. Zo belangrijk als het is, dat de eensgezindheid zal bestaan in die gemeenschappelijke vergadering en dat college van overleg, even belangrijk acht ik het, dat het vertrouwen, dat een hoofd van een afdeling moet hebben bij zijn eigen leden van de afdeling, aanwezig is.

Het tweede punt, waarover ik nog een woord zou willen zeggen, betreft de campus. Hierbij moet ik opmerken, dat niet alle leden van mijn fractie hierover gelijkelijk denken. Ons geacht medelid prof. Gielen zal dan ook ongetwijfeld nog enkele kritische geluiden, kritischer dan de mijne, laten horen.

Het is wel het meest evolutionaire, het meest nieuwe, het meest radicale uit deze wet. En de woonplicht en de invoering van de numerus fixus en de mogelijkheid tot verwijdering van de hogeschool houden een vrijheidsbeperking in, die in de Nederlandse academische wereld en bij de Nederlandse studenten tot heden toe niet gekend zijn. Het doel van deze maatregelen is natuurlijk niet om de vrijheidsbeperking door te voeren. Het doel is ongetwijfeld een verhoging van het onderwijs- en studierendement door de invoering van een systeem van studieleiding en studiebegeleiding. Het vraagstuk van de verkorting van de studieduur ligt met name ook deze Minister zeer na aan het hart. Wanneer het mogelijk zou zijn met de invoering van deze campusgedachte — en ik zie dat als de belangrijkste doelstelling — inderdaad te komen tot een verhoging van het studierendement, langs de weg van leiding en begeleiding, dan zouden wij daar allemaal mee kunnen instemmen.

Anderzijds is het vraagstuk van de verkorting van de studieduur zeer oud. Wanneer wij menen, dat wij daar thans pas grondig aan begonnen zijn, is het nuttig nog eens na te lezen wat er al decennia lang aan universiteiten en hogescholen is geprobeerd om dit te bereiken, en bijna altijd met weinig of geen succes.

Bovendien worden ook aan de andere instellingen van wetenschappelijk onderwijs heden ten dage ernstige pogingen aangewend om dit langs de weg van studieleiding en studiebegeleiding te bereiken. Ben ik goed ingelicht, dan zijn de resultaten daarvan wat het onderwijs aan onze instellingen van wetenschappelijk onderwijs betreft nog nauwelijks bekend. Het is zeker nodig, dat men ook daar blijft experimenteren. Voel ik het goed aan, ook aan de hand van hetgeen ik erover gehoord heb, dat de resultaten daarvan nog maar zeer matig zijn, dan rechtvaardigt dat naar mijn overtuiging de proef met een veel radicaler stelsel, zoals het op het ogenblik voor Enschede is ontworpen.

Over de vele aspecten van de campus-hogeschool zal ik nu maar niet verder uitweiden, ook al omdat er naar mijn mening in schriftelijke stukken en in de mondelinge behandeling aan de overzijde en vandaag hier al veel is gezegd en geschreven en omdat daarover ook in de pers en in de vak-tijdschriften interessante beschouwingen zijn verschenen en omdat het er eigenlijk op neerkomt — als dit toch gaat gebeuren en ik neem aan, dat deze hogeschool inderdaad op 14 september geopend zal worden — het woord en de gedachte van het experiment nadrukkelijk te onderstrepen. Hierbij zou ik wel willen opmerken, dat toch wel opvallend is, dat de Nederlandse Studentenraad de campusgedachte heeft aanvaard en daarmee een vrijheidsbeperking, die naar mijn overtuiging enkele jaren geleden haast ondenkbaar was geweest. Ik waardeer het, dat ook deze gedachte bij de studenten van deze tijd klaarblijkelijk ingang heeft gevonden.

De Quay

Hun plaats in de samenleving, hun behoefte om ook verantwoordelijkheid tijdens de studietijd te dragen zijn bepaald anders dan nog niet zo heel lang geleden.

Ik weet wel, dat er in het Enschedese stelsel ook voordelen tegenover staan, waarbij ik b.v. denk aan de inspraak, die zij zo graag hebben ten aanzien van andere aangelegenheden van de hogeschool. Dit neemt niet weg, dat ik het zeer karakteristiek vind, dat de Nederlandse Studentenraad de campus, zoals die voor Enschede ontworpen is, heeft aanvaard. Bovendien, mijnheer de Voorzitter, heb ik ook met genoegen in de memorie van antwoord gelezen, dat de Minister reeds op velerlei wijzen is gebleken, dat het bestuur van de Technische Hogeschool Twente in de eerste plaats zelf volledig van de noodzaak van soepelheid is doordrongen en er niet voor zal terugschrikken om in de eerste jaren, zo nodig, snel en fors bij te sturen.

Dat laatste, mijnheer de Voorzitter, acht ik inderdaad zeer belangrijk. Ik hoop, dat dat niet alleen een mooie zin is, maar ook een bepaalde instelling van dat bestuur; dat men zich realiseert, dat, als men aan een experiment als deze hogeschool in deze vorm begint, het zeker zo is, dat het op onderdelen anders zal moeten worden; dat de analyse, die men op de dag van vandaag heeft gemaakt, geen werkelijkheid zal worden, zoals het bij deze zaken altijd het geval is. Allen, die belang stellen in de ontwikkeling van deze hogeschool en die dit experiment willen aanvaarden — waartoe ik mij gaarne reken, mijnheer de Voorzitter — zullen daarom ook de Minister dankbaar zijn, als hij ons regelmatig, duidelijk en uiteraard objectief op de hoogte stelt van datgene, wat er in Twente gaat gebeuren.

Ten slotte, mijnheer de Voorzitter, nog een woord over het baccalaureaat, het onderdeel, waarover ik het minst gerust ben en waarover het antwoord van de bewindsman mij ook het minst bevredigd heeft. Mijn fractie acht, zoals het in het voorlopig verslag stond, een afwijzing niet gerechtvaardigd, omdat de Minister en het bestuur van de T.H.T. en enkele belangrijke personen uit het bedrijfsleven hebben ingestemd en het nut van het baccalaureaat inzien. Er blijft echter bij mij een ernstig twijfel voortleven aan de eigen plaats, die de baccalaureus straks in onze Nederlandse samenleving en bedrijfsleven zal moeten gaan innemen.

Erkendend, dat het baccalaureaat in de economische wetenschappen niet aan de verwachtingen heeft voldaan, stelt de Minister, dat een vergelijking met het baccalaureaat in de technische wetenschappen zijns inziens niet opgaat in die zin, dat het geringe succes bij de economische wetenschappen geen aanwijzing behoeft te zijn, dat dit dan ook het geval zou zijn bij de technische wetenschappen.

Dit is een stelling, die, als ik de woorden van de Minister goed gelezen heb, niet wordt bewezen. Ik dacht zelfs, dat de stelling, dat er een vergelijking tussen de economische en de technische wetenschappen bestaat, wel bewijsbaar was. Ook bij de economische wetenschappen vroeg het bedrijfsleven om dit soort van personen, die niet de volledige hogeschoolopleiding hadden gehad, maar een opleiding die toch wat verder ging dan datgene, wat er op dat gebied bestond; personen, die meer economische kennis hadden dan de boekhouder, die ook een stukje wetenschappelijke vorming hadden gekregen, doch die niet de volledige wetenschappelijke opleiding behoeften, die de doctorandus, straks de doctor, in de economische wetenschap zal verkrijgen. Ook daar vroeg men naar mensen, die men op jeugdige leeftijd in het bedrijfsleven kan inschakelen en die men een laatste vorming nog in de eigen onderneming kan geven, om mensen te krijgen, die niet op een te hoge leeftijd binnenkomen en dan al bepaalde pretenties hebben, die men aan die categorie niet wil geven. Maar dan heeft men daar geen echte vooropleiding gehad, doch een nevenopleiding, zoals de h.t.s. die op het technische terrein wel biedt.

Het is om deze reden, dat ik meen, dat een vergelijking wel mogelijk is en dat de verwachtingen — ik moet het zeggen — ten aanzien van het baccalaureaat bij mij zeer laag gespannen zijn. Zal het niet zo zijn, dat straks in Twente de ervaring

De Quay e. a.

wordt opgedaan, dat ook daar, zoals in de economische wetenschappen, de meest begaafde ingenieur wordt en de minder begaafde — uitzonderingen natuurlijk daargelaten — zich tevreden zal stellen en zal moeten stellen met het baccalaureaat? Krijgt men daar dan niet weer de drang naar een poging, toch maar zo ver mogelijk te komen, zeker in een land als het onze, waar titels en academische graden zo hoog — ook in het bedrijfsleven vaak te hoog — worden gewaardeerd?

Van de h.t.s. wordt gesteld — hier bestaat dus een dergelijk instituut —, dat zij een beroepsopleiding geeft, terwijl de hogeschool, ook dus voor de baccalaureus, wetenschappelijk onderwijs zal geven. Nu zie ik nog wel de onderscheiding tussen beroeps- en vakopleiding enerzijds en wetenschappelijk onderwijs anderzijds, maar de volledige scheiding in dezen bij de h.t.s., die geen wetenschappelijke vorming zal geven, en de technische hogeschool, die deze wel zal geven, vermag ik niet te ontdekken, ook niet als ik de programma's lees. Waar de Minister zoveel nadruk legt op het verkorten van de studietijd en ernaar streeft, ingenieurs te krijgen in vijf jaar en baccalaurei in vier jaar, is de plaats, die deze personen straks zullen innemen, mij bepaald niet duidelijk. Met andere woorden: ik zie deze plaats van de Twense baccalaureus bepaald niet. Dit was nu een onderwerp, waarover inderdaad, zelfs al was er tijdgebrek, overleg met Delft en Eindhoven wenselijk, zo niet noodzakelijk, zou zijn geweest.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil eindigen met het uitspreken van de hoop, dat ik me ten aanzien van dit laatste punt, waar ik de grootste bezwaren zie, vergis en dat de Twentse hogeschool, die ongetwijfeld blij geeft van met voortvarendheid, zelfverzekerdheid, jeugdig enthousiasme en, zoals het bij een jongere ook wel behoort, met een zekere overmoed te beginnen, niet alleen het aantal technische mensen zal opleveren, waaraan ons land een zo grote behoefte heeft, maar dat ook door de nieuwe vormen, die worden gekozen, lering zal worden getrokken voor het gehele wetenschappelijk onderwijs in Nederland.

*De vergadering wordt te 16.24 uur geschorst
en te 16.50 uur hervat.*

De heer **Gielen** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Het is, neem ik aan, ten overvloede, als ik zeg, dat de leden van mijn fractie, namens wie ik enkele opmerkingen wil maken naar aanleiding van dit onderwerp, zich van harte aansluiten bij de goede wensen voor de nieuwe technische hogeschool, die door mijn voorganger-fractiegenoot op dit spreekgestoelte op zo eloquente wijze zijn geformuleerd.

Dat ik hier namens enkele leden van onze fractie sta, heeft zijn oorzaak in één punt, dat voor deze leden zwaarder weegt dan voor die, voor wie prof. De Quay heeft gesproken, zwaarder in deze zin, dat de nadelen, die wij daarvan vrezen door ons als groter worden gezien dan door andere leden, die daartegenover belangrijke voordelen stellen. Ik behoef niet te verzekeren, dat deze bezwaren niet voortkomen uit het feit, dat het hier een nieuw element betreft, noch dat het radicaal is. Ik krijg de laatste tijd meer aanmerkingen op mijn radicalisme dan op mijn conservatisme. Wij zijn van oordeel, dat de campusgedachte, zoals die in de Twentse T.H. zal worden gerealiseerd, enige aspecten heeft, die noodzakelijk onder de aandacht van de bewindsman en via hem onder de aandacht van curatoren moeten worden gebracht. De gedachte, die eraan ten grondslag ligt, is immers dat deze campus tot voordeel strekt van het onderwijs. Wij achten dat een juiste gedachte. Indien zij niet tot voordeel zou strekken aan de opleiding, zouden wij haar uit de aard der zaak moeten verwerpen en zou de Minister daarmee stellig niet zijn gekomen. Wanneer men daarvan uitgaat, komt het ons voor, dat de campusgedachte met de consequenties, die er onvermijdelijk aan vastzitten, van numerus fixus, van woonplicht en van de mogelijkheid van verwijdering — prof. Diepenhorst heeft er ook enigszins op gewezen — een geprivilegieerde inrich-